

Fővárosi Ítéltábla

4.Pf.20.803/2022/9.

A Fővárosi Ítéltábla az Oppenheim Ügyvédi Iroda (ügyvéd címe1; ügyintéző: felperesi jogi képviselő neve ügyvéd) által képviselt felperes (felperes címe) felperesnek – a alperesi jogi képviselő neve ügyvéd (ügyvéd címe2) által képviselt alperes (alperes címe) alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2022. október 24. napján meghozott 18.P.21.803/2017/101. számú ítélete ellen a felperes részéről 102. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a pontosított keresetében 435.429 USD és 2015. október 7. napjától számított késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest, elsődlegesen kölcsön, másodlagosan hagyatéki hitelezői igény, harmadlagosan házastársi vagyontörszsséget terhelő tartozás, negyedlegesen jogalap nélküli gazdagodás jogcímén.

[1] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy kölcsönszerződés jött volna létre közte és a felperes között. A felperes és esetlegesen a néhai közötti ügyletekről tudomása nem volt. A felperes által hivatkozott ingatlanokat saját anyagi erőből vásárolta. Tagadta azt is, hogy 2015. január előtt tudomása lett volna esetleges kölcsönügyletekről.

[2] Az elsőfokú bíróság az ítéletében a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, fizessen meg az alperesnek 5.120.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy 450.000 forint szakértői díj az állam terhén marad.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában megállapította, hogy az alperes 1992-től házassági életközösségben élt néhai személyl, aki 2014. október 5. napján elhunyt. A felperes néhai személyl testvére. Az alperes 1992. őszétől életvitelszerűen Magyarországon, míg a néhai az országban élt és dolgozott és évente néhány alkalommal találkoztak. A felperes 2003. december 19. és 2007. március 1. napja között tíz alkalommal csekkeket állított ki néhai személyl nevére, aki azokat különböző országi bankoknál beváltotta. Az alperes Magyarországon bejegyzett lakcímmel rendelkezik, így az elsőfokú bíróság megállapította a magyar bíróság joghatóságát a per elbírálására, a per megindításkor hatályban volt 1979. évi XIII. tvr. (Nmjtvr.) 54. § (1) bekezdése alapján. Az Nmjtvr. 25. § 1) pontja alapján, figyelemmel a felek egyező előadására, miszerint a felperes által állított kölcsönszerződések megkötésének időpontjában a felperes, mint kölcsönadó lakóhelye az ország állam neve Államában volt, a kölcsönszerződésre alapított igény elbírálására állam neve állam jogát alkalmazta. Az alkalmazandó jog rendelkezéseire szakértőt rendelt ki, akinek a megállapításait elfogadta. Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy az alperes vitatásával szemben a Pp. 164. § (1) bekezdés értelmében a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy közötté és a néhai, valamint az alperes között, a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmek tekintetében a felperes és néhai között kölcsönszerződés jött létre és ennek alapján adott át az alperesnek és/vagy a néhainak 435.429 USD-t azzal, hogy azt a lejáratkor köteles visszafizetni. Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy állam neve Állam joga a szerződés létrejöttéhez a felek megállapodását tartja szükségesnek. A felperes előadása szerint az alperessel nem beszélt kölcsönről, melyet alátámasztott a felperes férjének tanúvallomása is. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felperes saját tényelőadása így kizárja, hogy megállapítható legyen miszerint az alperessel kölcsönszerződést kötött. Az elsődleges kereseti kérelmet ezért a felperes előadása alapján további bizonyítás lefolytatása nélkül elutasította. A másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmek jogcíméül a felperes a Ptk. 7:96. §-át, illetőleg 4:49. § (2) bekezdését, másodlagosan a Csjt. 30. § (2)-(3) bekezdését jelölte meg. Az Nmjtvr. 36. § (1) és 39. § (1), valamint 11. § (1) és (2) bekezdés felhívásával az elsőfokú bíróság figyelemmel arra, hogy a néhai és az alperes magyar állampolgár is volt, így személyes joguk a magyar jog, e másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmet a magyar jog alapján bírálta el. A Ptké. 57. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 7:96. § (1) bekezdés és a Ptké. 23. § felhívásával figyelemmel arra, hogy a felperes előadása szerint a kölcsönösszegeket 2003. és 2007. között nyújtotta, az alperes felelősségére a Ptk. hatálybalépését megelőzően hatályos Csjt. 30. § (1)-(3) bekezdéseit tartotta alkalmazandónak az elsőfokú bíróság. Rámutatott, hogy a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában a felperesnek elsődlegesen azt kellett bizonyítania, hogy néhaival a állam neve Állam jogának megfelelően kölcsönszerződést kötött, így fennáll a keresettel érvényesített követelése, amelyért az alperes a magyar jog alapján tartozik helytállni. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a csatolt csekkek a kölcsönszerződés létrejöttét nem bizonyítják. Azok alapján csak az állapítható meg, hogy a felperes 435.429 USD-t a néhainak átadott, de annak jogcímét a csekkek nem igazolják. Így nem tartotta megállapíthatónak, hogy a felperes e pénzt a visszafizetés kötelezettségével adta át az alperes néhai férjének. A felperes férjét nem tartotta érdektelennek az elsőfokú bíróság, a másik tanú csak a felperes elmondásából bírt tudomással a szerződésről, míg a harmadik tanúvallomás alapján a nyilatkozó beszámítási képességét illetően merült fel kétsége. A felperes unokatestvérének tanúvallomását életszerűtlennek tartotta, e tanú és a tanú édesanyjának szavahihetőségét kétségbe vonta, és nem tartotta alkalmasnak a kereseti tényelőadás bizonyítására. A felperes másik unokaöccsének és élettársának vallomását egyéb bizonyíték hiányában ugyancsak nem

tartotta alkalmasnak a felperesi tényelőadás bizonyítására. Mindezen tanúvallomásokkal pedig ellentétben állónak minősítette tanú9 tanúvallomását. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint életszerűtlen, hogy amennyiben a felperes a pénzt a visszafizetés kötelezettségével adta néhainak, a ingatlan címe ingatlan eladását követően nem kérte vissza a vételárat a kölcsön törlesztéseként. A felperesi tényelőadásnak a néhai életkörülményei tekintetében ellentmondónak minősítette az alperes személyes előadását és egyes tanúk vallomását. tanú10 tanúvallomása alapján nem találta megállapíthatónak a tanú elfogultságát, így a vallomásának a bizonyítékok köréből való kizárására sem látott indokot. tanú11 írásbeli nyilatkozata a Pp. 198. § b) pontja alapján felülhitelesítés hiányában nem minősült teljes bizonyítóerejű magánokiratnak, azonban az elsőfokú bíróságnak a valódisága iránt kétsége nem merült fel, illetve azt az alperes sem vonta kétségbe, ezért az okiratot valódinak fogadta el és a bizonyítékok körében értékelte. Az elsőfokú bíróság nem tartotta életszerűnek, hogy amennyiben a felperes lakásvásárlásokra adott kölcsönt a néhainak és az alperesnek, úgy kétszeres kölcsön összeget adott át. A felperes által kézzel írt feljegyzésekkel kapcsolatban nem tartotta megállapíthatónak, hogy azokat a felperes készítette, illetőleg amennyiben elfogadná, hogy az a felperes és a néhai közötti pénzügyleteket tartalmazza, a feljegyzések ugyancsak nem igazolják a pénzösszegek jogcímét. A tanúvallomások egyezők voltak abban, hogy a felperes és néhai között szoros családi kötelék volt, melyre figyelemmel az elsőfokú bíróság kétségesnek tartotta a felperes által állított kölcsönügylet létrejöttét. Miután a felperes által átadott utolsó összeg nem kerek összeg, ez az elsőfokú bíróság álláspontja szerint egy elszámolás megtörténte utal. A bizonyítékok mérlegelésével végül is az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy ítéleti bizonyossággal nem állapítható meg, miszerint a felperes és a néhai között a felperes által állított tartalommal kölcsönszerződés jött létre. Ezért a másodlagos és harmadlagos keresetet elutasította. A felperes állítása szerint jogalap nélküli gazdagodás a csekkek beváltásával következett be. A csekkek állam neve Államban kerültek beváltásra, így az Nmjtvr. 35. §-ára figyelemmel a jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereseti kérelmet állam neve Állam joga alapján kellett elbírálni. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a jogalap nélküli gazdagodás állam neve Állam jogában a magyar joghoz hasonlóan kiegészítő, mögöttes jellegű tényállás, alkalmazására akkor kerülhet sor, ha más jogviszonyból kifolyólag a gazdagodást nem lehet igazolni, így az országai jog tartalma alapján is az volt az elsőfokú bíróság álláspontja, hogy jogalap nélküli gazdagodás nem alkalmazható akkor, ha a felek között van szerződés, csak annak pontos tartalma nem bizonyított. A felperes tényelőadása szerződéses jogviszony fennálltát állította. A Pp. 164. § (1) bekezdés és 3. § (3) bekezdés alapján a felperes terhére esik a szerződéses jogviszony létrejöttének és tartalmának bizonyíthatatlansága. A bizonyítás sikertelenségének ugyanakkor nem lehet az a következménye, hogy a kereset másodlagos jogcímen eredményes lenne, amelyet megalapozó tényelőadást a felperes nem is tett. A vagyonmozgás ténye önmagában a jogalap nélküli gazdagodásra alapított keresetet nem teszi megalapozottá. Megjegyezte a bíróság, hogy a felperes és a néhai egymással szoros hozzátartozói viszonyban álltak. Nem tartotta életszerűnek, hogy a közöttük történt vagyonmozgásnak ne lett volna valamilyen jogcíme, különös tekintettel arra, hogy a felperes ezeket az összegeket hosszabb időn keresztül nem követelte vissza a testvérétől, csak annak halála után az alperestől. Az elsőfokú bíróság mellőzte a felperes bizonyítási indítványait, amelyek az alperes bankszámlával kapcsolatos nyilatkozattételre felhívásra, adóbevallás csatolásra, a csekket beváltó országai pénzintézet megkeresésére vonatkoztak, mivel a per nem irányulhat az alperes vagyoni jövedelmi viszonyainak vizsgálatára. A külföldi jog tárgyában beszerzett szakvélemény kiegészítését sem tartotta szükségesnek, mivel az a kölcsön, illetőleg jogalap nélküli gazdagodás vonatkozásában is tartalmazza a jogviszony lényeges elemeit. A jogviszonyok létrejötte nem volt megállapítható, így a per eldöntéséhez nem volt szükséges a részletesebb szabályok ismerete. Jogalap nélküli gazdagodás tekintetében a szakvélemény rögzítette, hogy

állam neve Államban törvényi szabályozás nincs, a joganyag bírósági esetjogon nyugszik. A bírói esetjog konkrét kérdésekre ad választ, a jelen ügyben pedig ilyen nem merült fel. A jogintézmény lényege a szakvéleményben ismertetésre került, amely alapján a keresetet elbírálhatónak tartotta az elsőfokú bíróság. A tanúk szembesítésének nem volt jelentősége, így ezen indítványt is mellőzte. A bizonyítási teherről való tájékoztatás hiányával kapcsolatban az elsőfokú bíróság utalt az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 2. pontjában foglaltakra, továbbá arra, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdése nem általános, hanem a konkrét jogvitához és a felek perviteléhez igazodó tájékoztatási kötelezettséget ír elő a bíróság számára. A felperes pedig a bizonyítási teherrel tisztában volt, a bíróság végzéssel is tájékoztatta, így megítélése szerint további bizonyítási teherről való tájékoztatás nem terhelte. A negyedleges kereseti kérelem tekintetében a felperes tényeloadást sem tett, így a bizonyítás szükségessége e körben nem merült fel. A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése, illetőleg az Nmjtvr. 5. § (1) bekezdése alapján határozott.

[3] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és az alperes pontosított kereset szerinti marasztalását, másodlagosan a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján az ítélet teljes egészében történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Ez utóbbi esetre kérte, hogy az elsőfokú bíróság másik tanácsa tárgyalja az ügyet. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a Pp. 114. §-a szerint előterjesztett eljárás szabálytalansága miatti kifogását megalapozatlanul utasította el végzésével az elsőfokú bíróság. Rámutatott arra, hogy a korábbi hatályon kívül helyező végzésben foglalt utasítással nyíltan szembehelyezkedve jogszabálysértő módon járt el az elsőfokú bíróság, amikor elmulasztotta beszerezni és alkalmazni a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó külföldi jogot. A joganyag ismerete nélkül a bizonyítandó tényekről, bizonyítási kötelezettségről és a bizonyítás eredménytelenségének jogkövetkezményéről sem tudott tájékoztatást adni. Megítélése szerint külföldi jog alkalmazása esetén kivételt nem tűrő módon szükséges a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatás megadása a jogi képviselővel eljáró fél részére is. Mindez olyan súlyos eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezését vonja maga után. A 2017. évi XXVIII. törvény bírói gyakorlata című kúriai joggyakorlat elemző csoport véleményére is utalt. Az elsőfokú bíróság az érintett jogviszonyt szabályozó joganyagot és bírói gyakorlatot szövegszerűen tartalmazó szakvéleményt nem szerzett be, ami az ítélet hatályon kívül helyezésére ad alapot. Megítélése szerint a állam nevei jog alapján megállapítható, hogy közte, mint kölcsönadó és az alperes, valamint a néhai, mint kölcsönvevő között, de legalább közte mint kölcsönadó és a néhai mint kölcsönvevő között létrejött kölcsönszerződés, a kölcsön folyósításának módjaként meghatározott csekkek beváltását az alperes sem vitatta. Megítélése szerint tanú6 tanú szavahihetősége nem kérdőjeleződött meg, nem elfogult. tanú13 tanúvallomásának a bizonyítékok köréből történő kizárását tartotta indokoltnak, figyelemmel a tanú meghallgatásai közötti ellentmondásokra, az alperessel igen közeli baráti viszonyára, illetőleg befolyásolásra utaló vallomására. Sételmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem folytatta le a már a 2016. október 21. napján kelt beadványában előterjesztett bizonyítást. Kiemelte, hogy az általa állított csekk beváltást az alperes nem vitatta a perben. személy3 tanú az alperes hozzátartozója, tanú10 tanú a keresetének, mint megalapozatlannak az elutasítását kérte és a bizonyítékokat is értékelte, így megítélése szerint a vallomás a bizonyítékok köréből való kirekesztésének van helye. Mindezekhez képest a kölcsönjogviszony létrejöttét bizonyítja tanú7, valamint tanú2 tanúvallomása is. Kérte az elsőfokú bíróságnak a bizonyítékok értékelésére vonatkozó megállapításának felülbírálatát, megállapítva az okszerűtlen mérlegelést a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak megsértését és külön kérte a

bizonyítékként értékelni tanú⁶, tanú⁷, tanú² tanúk vallomását. A kölcsönjogviszony létrejötté kapcsán az elsőfokú bíróság életszerűsége történő hivatkozását és e körben a bizonyítékok értékelését a Pp. 164. § és a Pp. 221. §-ába ütközőnek tartotta. Álláspontja szerint a családi kötelékre való hivatkozás alkalmatlan indok a kölcsönjogviszony „kétségesse” tételére. Álláspontja szerint éppen az lett volna kétséges vagy életszerűtlen, ha a felperes ajándékba, ingyenes juttatásként nyújtotta volna az alperesnek, illetőleg néhainak a közel félmillió dollár összegű kölcsönt. E körben az elsőfokú bíróság azonban elmulasztotta a állam nevei jog, különösen a bírói gyakorlatra vonatkozó joganyag beszerzését. A kézzel írt feljegyzések kapcsán az elsőfokú bíróság okszerűtlenül és vitatás hiányában jutott arra a következtetésre, hogy ezen iratok nem a felperestől származnak, holott ezek bizonyítják, hogy a felperes rendszeresen nyújtott kölcsön formájában segítséget a testvéreinek és az alperesnek. Kiemelte, hogy a kölcsön összege okiratokkal, a beváltott csekkekkel bizonyított, így a kölcsönjogviszony létrejötté, alanyai, a kölcsön összege egyértelmű bizonyítást nyert a állam nevei anyagi jogra alapítottnak. Ebből következően a kölcsönjogviszony a felperes által állított tartalommal létrejött, a visszafizetési kötelezettség felperesi felmondással esedékessé vált. Ezért az alperes marasztalásának van helye. A másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeit is megalapozottnak tartotta. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmét ténylegesen nem is vizsgálta, érdemi indokolást nem tartalmaz az ítélet. Fenntartotta a kölcsönjogviszony létrejöttére vonatkozó jogi álláspontját, valamint a helytállási kötelezettségre vonatkozó érvelését. Hatályon kívül helyezési okként jelölte meg a Pp. 3. § (3) bekezdésének a megsértését, emellett arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem szerezte be teljes egészében a külföldi jog tartalmát, és ezen túlmenően is elmulasztotta a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást, amely mivel külföldi jog alapján bírálendő el a jogvita, különösen terhelte a bíróságot. A negyedleges kereseti kérelme vonatkozásában azt sérelmezte, hogy nem szerezte be az elsőfokú bíróság a jogalap nélküli gazdagodás tekintetében sem a külföldi jogot, holott az ítéltábla egyértelmű utasítást adott. A külföldi joganyagként a normaszöveget és bírói gyakorlatot is be kellett volna a bíróságnak hivatalból szereznie. E körben ismételt hivatkozott a kúriai joggyakorlat elemző csoportjának véleményére, valamint eseti döntésre. Iratellenesnek tartotta az elsőfokú ítélet azon megállapítását, hogy a negyedleges kereseti kérelem tekintetében a felperes tényelőadást nem tett. Utalt a 2018. április 9. napján kelt beadványában írtakra, valamint arra, hogy az elsőfokú bíróság nem hívta fel tényelőadás pontosítására, illetőleg hiánypótlásra. Részletesen cáfolta a Kúria Pfv.VI.20.883/2014/6. számú döntésének, az abban foglalt megállapításoknak a jelen ügyben való alkalmazhatóságát. Részletesen rámutatott, hogy a jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereseti kérelmek körében milyen tényállításokat tett. Arra az esetre, ha a állam nevei jog beszerzése hiányában a magyar jog bármilyen módon alkalmazható lenne, hivatkozott a kúriai döntések alapján kialakult állandó bírói gyakorlatra a negyedleges jogalap körében. Rámutatott, hogy mindezek fényében a szükséges joganyagot a jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereset tekintetében a szakértői vélemény nem tartalmazza, így súlyos eljárási szabálysértésként és feltevésként értékelte az ítélet azon megállapítását, hogy a állam nevei jog bírói gyakorlata egyező a hazaival. Kifejtette azt is, hogy a magyar bírói gyakorlat alkalmazása esetén is megalapozott a negyedleges keresete. Érvelt emellett is, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítás eredményét ellentmondásosan értékelte, indokolta, egymással ellentétben álló megállapításokat tett a kölcsönszerződés létrejötté, vagy éppen hiánya mellett. Indokolatlannak tartotta a bizonyítási indítványok mellőzését, e tekintetben is hangsúlyozta, hogy az alkalmazandó anyagi jog teljeskörű beszerzése nélkül nem volt az elsőfokú bíróság abban a helyzetben, hogy a bizonyítandó tényeket meg tudja állapítani, és a bizonyítási indítványok teljesítéséről, illetőleg mellőzéséről tudjon rendelkezni. A állam nevei jog teljeskörű beszerzését és megismerését követően a bizonyítási indítványait nem tartotta mellőzhetőnek. Kifejezetten támadta az elsőfokú ítélet perkoltságra vonatkozó rendelkezést és

indokolást. Az alperes javára megítélt perköltség 2.560.000 forintba való leszállítását kérte. Az elsőfokú bíróság által megállapított ügyvédi munkadíjban megtestesülő perköltséget eltúlzottnak, a jogvita érdeméhez kapcsolódó ügyvédi tevékenységgel arányban nem állónak tartotta. Hangsúlyozta, hogy lényegében az elsődleges kereset tekintetében folyt az eljárás, a külföldi jog beszerzésére évek teltek el, érdemi tárgyalásra nem került sor, a megismételt eljárásra az elsőfokú bíróság mulasztása, jogszabálysértő határozata miatt került sor.

[4] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult helyes indokai alapján, költségigényét előterjesztette a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1)-(2), (5)-(6) bekezdése alapján az ügy bonyolultságára, a külföldi anyagi jog alkalmazására figyelemmel magasabb összegben. A felperes fellebbezési kérelmeit teljes egészében megalapozatlannak minősítette, ellenezte a perköltség mérséklésére vonatkozó fellebbezési kérelmet is, mivel az átlagosnál bonyolultabb, jelentős felkészülési időt igénylő ügyvédi tevékenység merült fel. Kérte az ítéltáblát, hogy hívja fel felperesi képviselőt felperes életbenlétének igazolására az esetleges perjogi problémák elkerülése céljából. Az elsődleges kereseti kérelem ténybeli megalapozatlanságaként a ténybeli alap pontos, részletes, konzekvens előadásának hiányára, az egyes tényelőadások önmagukkal és egyes peradatokkal ellentétes voltára utalt. Változatlanul állította, hogy sem neki, sem néhai férjének nem volt kölcsön vagy egyéb pénzfizetésre irányuló megállapodása a felperessel, nem állt fenn tartozásuk a felperessel szemben. Hivatkozott a felperes előadására, arra, hogy a felperes hagyatéki hitelezői igényt nem terjesztett elő. Kiemelte, hogy a csekk nem az ő, hanem a néhai férje nevére szólnak, a csekk másolatokon mind a felperes, mind néhai férje neve szerepel. Érvelt az elsődleges kereset jogi megalapozatlansága mellett. Ismételten utalt a külföldi jogesetre, melynek alapján a csekk beváltása önmagában visszafizetési kötelezettséget nem keletkeztet. A másodlagos kereseti kérelemként hagyatéki hitelezői igényérvényesítést mind ténybelileg, mind jogilag megalapozatlannak tartotta, amelyre, miután kötelemi igény, állam neve Állam joga az irányadó, amely esetjoga szerinti időkorlát miatt a felperesi igényérvényesítésre nincs lehetőség. A harmadlagos kereseti kérelem megalapozatlanságát a tartozás fenn nem állására alapította. Kiemelte, hogy a negyedleges kereseti kérelmet elévülés miatt, az elévülési kifogása alapján el kellett volna utasítani. Érdemben utalt a szakvéleményre és jogesetre, amelyek alapján nem érvényesíthető jogalap nélküli gazdagodás címén a pénzkövetelés.

[5] A fellebbezés nem alapos.

[6] Az ítéltábla elsődlegesen arra mutat rá, hogy nem merült fel adat a felperes perképességének megszűnésére, ezért mellőzte a másodfokú bíróság az alperes ellenkérelmében foglalt, a felperes életben létének igazolására a felperes felhívását.

[7] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet [7] bekezdését pontosítja annyiban, hogy személyi 2014. október 5. napján hunyt el.

[8] A felperes sérelmezte az elsőfokú bíróság 99-I. sorszámú végzését, mellyel a Pp. 114. § szerinti eljárás szabálytalansága elleni kifogását elutasította. Az eljárás szabálytalansága elleni kifogása ugyanazon eljárási tényeken alapult, mint az ítélet hatályon

kívül helyezéseire irányuló fellebbezési kérelme, ezért az ítéltábla az alábbiak szerint egységesen bírálta el e tekintetben a felperes fellebbezését.

[9] Az elsőfokú bíróság az alapeljárás elején a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg, a Pp. 3. § (3) bekezdés értelmében tájékoztatta a feleket a bizonyítási teherről, a bizonyítandó tényekről és a bizonyítás sikertelenségének következményéről. Az alperes ellenkérelmének előterjesztését, majd a megismételt eljárásban a külföldi jog beszerzését követően is adekvát volt e korábbi tájékoztatás. Tény, hogy az elsőfokú bíróság nem is az alperes védekezésének ismeretében adta meg e tájékoztatást, továbbá a megismételt eljárásban a jogvita elbírálására irányadó külföldi jog beszerzését követően ismételt nem tájékoztatta a feleket a Pp. 3. § (3) bekezdés alapján. Ugyanakkor az eljárás során csak akkor köteles az elsőfokú bíróság az ismételt tájékoztatásra, amennyiben a bizonyításra szoruló tények köre vagy a bizonyításra köteles fél személyének változása ezt szükségessé teszi. A felperes azt állította, hogy jogviszony, nevezetesen kölcsön jogviszony jött létre közte és az alperes, illetve közte és a néhai testvére, illetve közte és néhai testvére, valamint az alperes között. A felperes az elsődleges kereseti kérelmét és a másodlagos, harmadlagos kereseti kérelme alapját is kölcsönszerződésre alapította. Az alperes védekezésében a kölcsönügyletek bármelyikének létrejöttét vitatta. A szakvélemény alapján aggálytalanul levonható volt az a következtetés, hogy a kölcsönszerződéssel összefüggő állam nevei joganyag alapján a magyar joghoz hasonló körülmények szorúlnak bizonyításra, s a Pp. 164. § (1) értelmében a z alkalmazandó jog alapján is a felperest terheli a bizonyítás. Ezért sem az ellenkérelem előterjesztését, sem a külföldi joganyag tartalmára vonatkozó szakvélemény előterjesztését követően nem változtak az említett körülmények. Ennek folytán a már korábban megadott tájékoztatás továbbra is megfelelő volt, így annak megismétlése nem volt szükséges. Emellett a felperes pervezetéséből kitűnően ő is teljes mértékben tisztában volt azzal, hogy a bizonyítás őt terhelte a kölcsönszerződés létrejötte, tartalma tekintetében.

[10] A felperes nem tett olyan tényállítást, hogy közte, továbbá az alperes és/vagy néhai házastársa között semmilyen jogviszony nem áll fenn a csekkek kiállításával összefüggésben. A negyedleges keresetét arra az esetre terjesztette elő, amennyiben a kölcsönjogviszony fennálltára irányuló bizonyítását a bíróság sikertelennek minősítené. Ehhez képest a felperes a jogalap nélküli gazdagodásra alapított negyedleges keresete vonatkozásában konkrét tényelődást tehát nem is tett. Az ítéltábla megjegyzi, hogy amennyiben a jogalap nélküli gazdagodás tekintetében a fentiek megfelelő tartalmú konkrét tényelődást tett volna, az ellentétben is állt volna az elsődleges, másodlagos és harmadlagos kereseti kérelme azon tényelődásával, amely kölcsönszerződés létrejöttét állította.

[11] A külföldi jogra szerzett szakértői vélemény értelmében állam neve állam joga szerint a jogalap nélküli gazdagodás ugyanúgy szubszidiárius tényállás, mint a magyar jogban. Mindezek alapján a jogalap nélküli gazdagodásra alapított negyedleges kereseti kérelem tekintetében sem terhelte az elsőfokú bíróságot további tájékoztatási kötelezettség a Pp. 3. § (3) bekezdés alapján. A felperes tisztában volt az őt terhelő bizonyítási kötelezettséggel és annak következményével. Arra is helytállóan utalt az elsőfokú bíróság, hogy a keresetet alátámasztó tények bizonyítására van lehetőség, tényelődás híján fogalmilag kizárt mind a bizonyítás, mind az e körben adandó tájékoztatás. Ezért a Pp. 3. § (3) bekezdés szerinti tájékoztatási kötelezettségnek nem a per megfelelő szakaszában történő

teljesítése eljárási szabálysértés, azonban az az ügy érdemére, az érdemi döntésre nem hatott ki, ezért a Pp. 252. § (2) bekezdés alkalmazásának törvényi feltételei nem álltak fenn.

[12] Az elsőfokú bíróság az Nmjtvr. 5. § (1) bekezdés és a Pp. 177. § (1) bekezdés alapján szakértői bizonyítást rendelt el az alkalmazandó állam nevei jogra. A felperes azt nem tette vitássá, hogy a szakértő az alkalmazandó külföldi jog tartalmáról helyes tájékoztatást adott. A felperes azt kifogásolta, hogy nem teljes mértékben szerezte be az elsőfokú bíróság az alkalmazandó külföldi jogot, különösen a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó külföldi jogot.

[13] A szakértői vélemény alapján az egyértelműen megállapítható volt, hogy a állam neve Államban milyen szinten és miként szabályozott a kölcsönszerződés. E szerint kölcsönszerződés szóban is létrejöhet azzal, ha pénzkölcsön nyújtása történik visszafizetés kötelezettségével, amely visszafizetési kötelezettség az írásbeli felszólítással válik esedékessé. Az alkalmazandó anyagi jognak a Pp. 164. § (1) bekezdésével való egybevetéséből egyértelműen következik, hogy a felperest terhelte annak a bizonyítása, hogy pénzkölcsönt nyújtott az alperesnek és/vagy néhai férjének a visszafizetés kötelezettségével.

[14] A szakértő a szakvéleményében egyértelműen megjelölte, hogy az országi jogban is ismert a jogalap nélküli gazdagodás, amelynek joganyaga állam neve Államban bírósági esetjogon alapul. A szakértő a jogalap nélküli gazdagodás szabályozása körében azt is megjelölte, hogy az – hasonlóan a magyar szabályozáshoz – kiegészítő, mögöttes jellegű. Határozottan megjelölte, hogy a mögöttes jellegből következően nem alkalmas arra, hogy ha a vagyonnövekmény más jogviszonyon alapul, de annak szabályai alapján nem tudja visszakövetelni, akkor jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint mégis igényt tarthasson rá. Ebből egyértelműen megállapítható volt, hogy államban – hasonlóan a magyar joghoz – jogviszony hiányában lehet helye követelésnek jogalap nélküli gazdagodás címén. A felperes tényállítása szerint kölcsön jogviszony volt közte, valamint az alperes és/vagy a néhai között. Az elsőfokú bíróság a kölcsön jogviszony, illetve a jogalap nélküli gazdagodás szubszidiárius tényállása bizonyítottsága hiányában utasította el a keresetet. A kifejtettek szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályai nem kerülhettek alkalmazásra. Ezért a jogalap nélküli gazdagodás tekintetében további, konkrét esetjog ismerete és így annak a per további elhúzódásához, és a perköltség további növelését eredményező szakértői feltárása szükségtelen volt.

[15] A jogvita elbírálásához alkalmazandó jog a szakértői vélemény által kellően feltárásra került, további szakértői bizonyítás az alkalmazandó jogra és a keresetek tekintetében nem volt indokolt. A további szakértői és egyéb bizonyítást az elsőfokú bíróság így alappal mellőzte, a jogvita a rendelkezése álló adatok, bizonyítékok alapján érdemben elbíráható volt. A Pp. 252. § (3) bekezdés alkalmazásának feltétele sem állt fenn.

[16] Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, miszerint a Pp. 164. § (1) bekezdés alapján őt terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére a felperes nem bizonyította kétséget kizáró módon, hogy az alperesnek és/vagy néhai férjének a visszafizetés kötelezettségével (azaz kölcsön címén) adta át azon pénzösszegeket, amelyekre csekkeket állított ki és amelyeket a néhai beváltott. A felperes szóbeli szerződés létrejöttét állította. A felperes feljegyzései önmagukban nem igazolják a pénzmozgások jogcímét. A tanúvallomások alapján sem volt egyértelműen megállapítható, hogy a felperes kölcsönként adta át az összegeket a csekkek kiállításával. Tény, hogy a felperes és a néhai között családi kapcsolat állt fenn. A felperes által kiállított csekkek időpontja és összege alapján egyértelmű következtetés sem volt arra vonható, hogy a felperes csak és kizárólag kölcsön címén adhatta át a pénzösszegeket, annak más jogcíme nem lehetett. A bizonyítékok mérlegelése alapján a felperes kétséget kizáró módon nem tudta bizonyítani, hogy a néhai, illetve az alperes is a visszafizetés kötelezettségével kapta és vette át az adott összegeket.

[17] Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a bizonyítékok mérlegelésén alapuló tényállás csak akkor módosítható a fellebbezési eljárásban, és a bizonyítékok értékelése csupán akkor mérlegelhető felül, amennyiben az elsőfokú bíróság mérlegelése kirívóan okszerűtlen volt. Az ítéltábla a bizonyítékok mérlegelését nem találta kirívóan okszerűtlennek. Rámutat még a másodfokú bíróság, hogy a bizonyítékok mérlegelésének eredményén az sem változtatott volna, ha a bizonyítékok sorából kirekesztésre kerül tanú10 tanúvallomása. A további bizonyítékok alapján sem kétséget kizáróan bizonyított a kölcsönjogviszony létrejöttét.

[18] A kölcsön jogviszony bizonyítottsága hiányában sem az elsődleges kereset nem volt alapos, sem a másod- és harmadlagos kereset, mivel ezek esetében is elsődlegesen a kölcsön jogviszony létrejöttét kellett volna bizonyítani a felperesnek. Mind a hagyatéki hitelezői igény, mind a házastársi vagyontörséget terhelő tartozás esetében is az annak alapjául szolgáló tartozás, így a kölcsöntartozás fennállását kellett volna kétséget kizáróan bizonyítani a felperesnek, amelynek nem tett eleget. A felperes kölcsön jogviszonyra vonatkozó tényállítása szükségképpen kizárta a jogalap nélküli gazdagodás alkalmazását. A szakértő is egyértelműen megjelölte az alkalmazandó jognál, hogy a jogviszonyon alapuló követelés bizonyítatlanságának nem lehet az a jogkövetkezménye, hogy akkor jogalap nélküli gazdagodás címén tarthat igényt a követelésére. Ezért a negyedleges kereset sem volt alapos. Az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a keresetet, valamennyi eshetőlegesen előterjesztett jogalapon.

[19] A másodfokú bíróság nem látott kellő indokot az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség (az ügyvédi munkadíj) összegének a leszállítására sem. A pertárgyérték mintegy 120 millió forint volt, kifejezetten bonyolult megítélésű volt. Bár nagyon hosszú idő telt el az alkalmazandó jog felkutatására, azonban az alperesnek az alkalmazandó jogra is tekintettel kellett a négy jogcímen előterjesztett keresettel szemben védekezését előterjesztenie. Az adatok szerint maga az alperes is informálódott a külföldi jogról. Mindezek kiemelésével az elsőfokú bíróság által az első és a megismételt elsőfokú eljárásra összességében a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján megállapított ügyvédi munkadíj arányos és indokolt, annak leszállítására alapot nem látott a másodfokú bíróság.

[20] A fentiek kifejtése mellett az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés értelmében helybenhagyta.

[21] A felperes fellebbezése eredménytelen volt, ezért a jelen másodfokú eljárás költségének viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján határozott az ítéltábla, amelyben az alperest képviselő ügyvéd díját számolta el a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pont és (5) bekezdés alapján a kifejtett tevékenységre is figyelemmel a minimálisan megállapítható összegben.

Budapest, 2023. március 7.

Dr. Németh László s.k.
a tanács elnöke

Dr. Merőtey Anikó s.k.
Ágnes s.k.
előadó bíró

Dr. Molnár
bíró